Co-funded by the European Union

GLUHI VOZNIKI
ZNAKOVNI JEZIK V PROMETNEM IN VOZNNIŠKEM IZOBRAŽEVANJU



MODUL:
6. ZAZNAVANJE NEVARNOSTI, ŠKODE IN TVEGANJA V PROMETU

DEJAVNOST:
6.1. RANLJIVI UDELEŽENCI V PROMETU IN TVEGANJA

TÜSEKON
MAVİ PENCERE Special Education Association
ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
ANPEDA Vergil Florea
iBF Internationales Bildungs- und Fahrschulzentrum GmbH



"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them."

»Sofinancirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorja(-ev) ter ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorni niti Evropska unija niti EACEA.«

This document has been prepared as free learning and teaching material (Open Educational Resource) and is published under the Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International license. To view a copy of this license, visit:
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

»Ta dokument je bil pripravljen kot brezplačno učno in izobraževalno gradivo (odprti izobraževalni vir) ter je objavljen pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 mednarodna (Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International). Za ogled kopije te licence obiščite:
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/«

Deaf Drivers

PREDLOGA OBRAZCA DEJAVNOSTI

Modul	Modul 6. Zaznavanje nevarnosti, škode in tveganja v prometu (A.3.7.)	
Naslov dejavnosti	Dejavnost 1. Ranljivi udeleženci v prometu in tveganja (Dejavnost 6.1)	
Povzetek	Namen te dejavnosti je teoretično podpreti prepoznavanje morebitnih tveganj za udeležence v prometu, zlasti za najbolj ogrožene udeležence, z ozaveščanjem voznikov. Čeprav so »ranljivi udeleženci v prometu« opredeljeni kot občutljivi, ranljivi ali nezaščiteni, so v uradnih dokumentih uradno opisani kot ranljivi.	
Tema(e)	6. Zaznavanje nevarnosti, škode in tveganja v prometu 6.1. Ranljivi udeleženci v prometu in tveganja 6.1.1. Opredelitev ranljivega (občutljivega/nestabilnega) udeleženca v prometu 6.1.2. Pešci 6.1.3. Kolesarji in uporabniki električnih/neelektričnih skirojev (skateboardov) 6.1.4. Motoristi 6.1.5. Osebe z invalidnostjo 6.1.6. Starejši in otroci	
Avtor/ji	Datum:	Različica:
Pregledal/a	Datum:	Različica:

Scenarij dejavnosti

6. Zaznavanje nevarnosti, škode in tveganja v prometu

6.1. Ranljivi udeleženci v prometu in tveganja

6.1.1. Opredelitev ranljivega (občutljivega/ranljivega) udeleženca v prometu



Slika 1: Ranljivi udeleženci v prometu

Ranljive udeležence v prometu je mogoče opredeliti z različnimi besedami in pojmi. Na primer, izrazi, kot so nezaščiteni, ranljivi, občutljivi in dovzetni, se vsi v bistvu nanašajo na iste udeležence v prometu. Vozniki niso vključeni v to skupino. Vendar obstajajo različni tipi in profili udeležencev v prometu, predvsem pešci, pa tudi otroci, starejši, invalidi, živali, kolesarji, motoristi in uporabniki skateboardov ali električnih skirojev.

Pri prizadevanjih za prometno varnost so bili za to skupino, imenovano **ranljivi udeleženci v prometu (VRU-ji),** vzpostavljeni posebni zaščitni ukrepi. Bistveno je, da se vsi v prometu premikajo varno. Vendar so nekateri udeleženci v prometu zaradi svojih telesnih značilnosti, starostnih skupin ali načina vožnje bolj izpostavljeni nesrečam. Med ranljive udeležence v prometu spadajo pešci, motoristi, kolesarji, invalidi, starejši in otroci. Nikoli ne smemo pozabiti, da je prometna varnost skupna odgovornost vseh.

6.1.2. Pešci

Pešci sodijo med visoko ogrožene udeležence v prometu. Zato je pravilna uporaba prehodov za pešce zelo pomembna za zagotavljanje njihove varnosti. Vendar lahko pešci, ki ne uporabljajo prehodov za pešce ali ne upoštevajo prometnih pravil, povzročijo nesreče. Po drugi strani morajo biti pešci ustrezno vidni. Sprejeti je treba ukrepe, da bodo pešci lahko opazni, zlasti ponoči ali v slabih vremenskih razmerah.



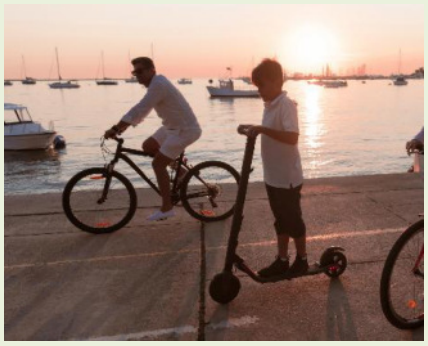
Slika 2: Pešci

Hkrati je bistveno biti pozoren, premišljen in spoštljiv do pešcev zaradi prometne varnosti. Vozniki se morajo zlasti zavedati, da lahko pešci vedno prečkajo cesto zunaj določenih prehodov za pešce. Zato morajo biti vozniki nenehno pozorni in pripravljeni na ta in podobna tveganja. Ustavljanje na prehodih za pešce in dajanje prednosti pešcem je zlasti obvezno.

- **Tveganja za voznike v zvezi s pešci:**
- Lahko nenadoma in nenadzorovano stopijo na cesto, da bi jo prečkali.
- Lahko hodijo v napačno smer.
- Lahko prečkajo cesto na mestih brez prehodov za pešce.
- Lahko se nenadoma ustavijo ali obrnejo nazaj med prečkanjem ali hojo po cesti.
- Lahko tečejo ali nenadoma začnejo teči med prečkanjem.
- So lahko pešci, ki ne poznajo prometnih pravil.
- Lahko hodijo raztreseno in neprevidno.

Kot voznik moramo, ob upoštevanju teh dejavnikov, nameniti več pozornosti pešcem, ki imajo potencial za bolj tvegano vedenje, in jim dati prednost. Ta pristop je izjemno pomemben previdnostni ukrep.

6.1.3. Uporabniki koles in električnih/neelektričnih skirojev (skateboardov)



Slika 3: Skateboard in kolo

Kolesarji in uporabniki skirojev sodijo med ranljive udeležence v prometu zaradi svoje gibljivosti in majhne velikosti vozila v prometu. Ti udeleženci so bolj izpostavljeni nesrečam zaradi zmanjšane vidnosti med vozili.

- **Tveganja za voznike v zvezi z uporabniki koles in električnih/neelektričnih skirojev:**
- Lahko nenadoma in nenadzorovano vstopijo na cesto.
- Lahko se vozijo v napačno smer.
- Tudi če obstaja kolesarska steza, lahko nenadoma zapeljejo z nje.
- Lahko vozijo kolesa in skiroje na levi strani ceste.
- Lahko vozijo brez opreme, kot so čelade, zavore, luči ali hupe.
- Lahko se vozijo tako, da se oprijemajo zadnjega dela vozil.
- Lahko so v napačnem pasu na cesti.
- Lahko nenadoma zavijejo brez dajanja smernega znaka.
- Lahko tiho in nenadoma vstopijo na vozno območje.
- Med kolesarji in uporabniki skirojev so lahko taki, ki ne poznajo prometnih pravil.
- Lahko hodijo raztreseno in neprevidno.

6.1.4. Motoristi

Tudi motoristi sodijo med ranljive udeležence v prometu. Nenošenje čelade in druge zaščitne opreme s strani motoristov poveča tveganje poškodb pri morebitnih nesrečah. Čeprav se motorna kolesa in mopedi razlikujejo po svojih osnovnih lastnostih vozila, so glede prometnih pravil in prednosti opredeljeni znotraj skupine motornih koles. Motorna kolesa, kot motorna vozila, na cesti nimajo namenskih kolesarskih pasov. Zato za motoriste veljajo tudi druga pravila za motorna vozila.



Slika 4: Motorno kolo

Motorna kolesa se od koles razlikujejo tudi po tem, da imajo lahko bočno prikolico ali so tricikli. Te vrste motornih koles predstavljajo različne dejavnike tveganja. Motorna kolesa imajo krajšo zavorno pot kot avtomobili. Poleg tega je zmanjšana vidnost za motoriste, zlasti v deževnem vremenu ali ponoči, še en pomemben dejavnik tveganja.

- **Tveganja za voznike v zvezi z motoristi**



Slika 5

- Lahko vozijo motorno kolo brez čelade in ustrezne opreme (ščitniki za kolena, jakne proti vetru, rokavice, ogledala itd.).
- Lahko izvajajo prekomerno hitre in akrobatske manevre.
- Lahko se vozijo med dvema vozili; lahko se prepletajo med mirujočimi in vozečimi vozili. - Lahko prevažajo nezakonite tovore in potnike na motornih kolesih.
- Njihova vidnost je lahko zmanjšana v primerjavi z drugimi motornimi vozili.
- Lahko so bolj tvegani, zlasti ponoči, v deževnem in snežnem vremenu.
- Lahko vozijo v napačnem pasu na cesti.
- Lahko nenadoma zavijejo brez dajanja smernega znaka.
- Lahko vozijo raztreseno in neprevidno.

6.1.5. Osebe z invalidnostjo

Osebe z invalidnostjo so ranljivi udeleženci v prometu, ki v prometu potrebujejo posebno zaščito in pozornost. Ti posamezniki, ki imajo različne vrste invalidnosti, kot so okvare vida, sluha ali gibljivosti, so bolj ogroženi kot drugi udeleženci v prometu. Pomanjkanje dostopne infrastrukture, kot so neustrezni pločniki, odsotnost zvočnih prometnih signalov ali nezadostne klančine za invalidske vozičke, tem osebam otežuje varno gibanje.



Slika 6: Invalidi v prometu

Ureditve v prometu so namenjene zadovoljevanju potreb invalidov, da se zagotovi njihovo samostojno in varno gibanje. Tudi drugi vozniki morajo biti bolj pozorni in spoštljivi do invalidnih udeležencev v prometu.

Invalidi imajo vedno prednost glede ceste, prečkanja in prometnih pravil. Vozniki naj se vedno zavedajo možnosti prisotnosti invalidov, zlasti med pešci. Do vseh udeležencev v prometu, zlasti če je prisoten znak za invalide, naj bodo prijazni, potrpežljivi, pripravljeni olajšati potek in pomagati.

6.1.6. Starejši in otroci



Slika 7: Starejša oseba in otrok

Starejši in otroci so posebej ranljivi udeleženci v prometu, ki potrebujejo posebno zaščito.

Starejši so v prometu bolj ranljivi zaradi dejavnikov, kot so upočasnjeni refleksi, zmanjšan vid in raztresenost. Njihov oslabljen vid in sluh, skupaj z daljšim časom odločanja, jih naredijo bolj dovzetne za nesreče. Pomembno je, da vozniki zmanjšajo hitrost in so bolj previdni na območjih, kjer so prisotni starejši.

Otroci so še ena skupina, ki potrebuje zaščito, ker ne razumejo v celoti prometnih pravil in so nagnjeni k nenadnim gibom. Vozniki morajo biti izjemno previdni, zlasti v šolskih conah, na igriščih, v bližini parkov in stanovanjskih območjih.

Tveganja za voznike v zvezi s starejšimi in otroki:

- Otroci lahko lovijo žogo, balon ali podobno igračo.
- Starejši lahko hodijo počasi, so gluhi ali imajo slab vid.
- Oboji lahko nenadoma in nenadzorovano stopijo na cesto, da bi jo prečkali.
- Oboji lahko hodijo v napačno smer.
- Oboji lahko prečkajo cesto na mestih brez prehodov za pešce.
- Oboji se lahko nenadoma ustavijo ali obrnejo nazaj med prečkanjem ali hojo po cesti.
- Oboji lahko tečejo ali nenadoma začnejo teči med prečkanjem.
- Oboji morda ne poznajo prometnih pravil.
- Oboji lahko hodijo raztreseno in neprevidno.

Vozniki morajo biti pripravljeni na te situacije, sprejeti previdnostne ukrepe proti tveganjem, potrpežljivo izkazovati obzirnost ter biti pripravljeni kadar koli ustaviti in upočasniti vožnjo.

Ocenjevanje in vrednotenje

Pogoji za ocenjevanje in vrednotenje

V tem usposabljanju je priporočljivo pripraviti naslednje pogoje za merjenje in vrednotenje ravni znanja udeležencev:

- Udeleženci naj pripravijo jasna, jedrnata in kratka besedila vprašanj.
- Vprašanja naj bodo v obliki testov z izbirnimi odgovori s 4 možnostmi, od katerih je pravilna le 1.
- Pri pripravi vprašanj je treba uporabiti pojme, primerne za izražanje v znakovnem jeziku.
- Vprašanja naj odražajo informacije, obravnavane v tem usposabljanju.
- Za teste je treba ločeno pripraviti ključe za odgovore in ključe za točkovanje.

Preizkus znanja

1- Kaj od naštetega je ranljiv udeleženec v prometu?

A) Vozniki tovornjakov
B) Vozniki avtobusov
C) Pešci in otroci
D) Mehaniki

2- Katero tveganje, s katerim se soočajo ranljivi udeleženci v prometu na cesti, je večje od drugih?

A) Utrujenost zaradi dolge razdalje
B) Vidnost in opaznost
C) Poraba goriva
D) Vzdrževanje vozila

3- Kaj od naštetega je za motoriste tvegano vedenje?

A) Počasna vožnja
B) Vožnja motornega kolesa s primerno hitrostjo
C) Upoštevanje prometnih pravil
D) Vožnja motornega kolesa brez čelade in opreme

4- Kakšno je pravilno ravnanje voznika na prehodu za pešce?

A) Pospešitev ob približevanju prehodu za pešce

B) Trobljenje s hupo

C) Počakati pri prehodu za pešce

D) Nadaljevanje vožnje brez ustavljanja

5- Kaj od naštetega je eno od glavnih tveganj, s katerimi se lahko srečajo starejši v prometu?

A) Starejši ljudje bolje poznajo pravila, ker imajo izkušnje.

B) Starejši ljudje so lahko hitri in gibčni.

C) Starejši ljudje so lahko počasni in bolehni.

D) Starejši ljudje imajo zelo radi otroke.

Rešitve:

1-C | 2-B | 3-D | 4-C | 5-C Vsako vprašanje je vredno 20 točk, skupaj 100 točk

Samoocenjevanje

Prosimo, ocenite vsako trditev od 1 do 5:

1 = Sploh se ne strinjam | 2 = Ne strinjam se | 3 = Neodločen/-a | 4 = Strinjam se | 5 = Popolnoma se strinjam

Trditve za samoocenjevanje	1	2	3	4	5
1. Prepoznam ranljive udeležence v prometu.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Vem, da moram dati prednost pešcem.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Zavedam se, da so otroci v prometu bolj ogroženi.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Pri kolesarjih ohranjam varno razdaljo.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Upoštevam, da imajo invalidi lahko težave v prometu.	☐	☐	☐	☐	☐

Ključ za točkovanje:

21–25 točk: Vaše znanje je zelo dobro. Poznate prometne predpise.

16–20 točk: Vaše znanje je zadostno, vendar imate na nekaterih področjih še možnost izboljšav**.**

11–15 točk: Imate zmerno raven znanja; dodatno usposabljanje bo koristno.

6–10 točk: Vaša raven znanja je nizka; priporočamo celovito usposabljanje**.**

0–5 točk: Vaše zavedanje in znanje o tej temi sta resno pomanjkljiva.